

Fontos szempontok a glosszárium (MultiTerm adatbázis) elkészítéséhez

1. Entry: *Fogalmi alapú szócikkek.*

Minden szócikk az adott fogalomnak megfelelő különböző nyelvi formákat tartalmazza. Tehát egy szócikkben ne szerepeljenek címszóként (Index) eltérő jelentésű terminusok, az azonos jelentésű terminusokat (szinonimákat) viszont mindig ugyanabban a szócikkben külön-külön címszóként vegyük fel.

2. Subject, Subdomain: *Az egész szócikkre vonatkoznak.*

Mint általános, magára a fogalomra vonatkozó jellemzők nem az egyes nyelvi formákhoz tartoznak, ezért megelőzik az első indexmezőt (a lap tetején helyezkednek el). Attributummezőként kell felvenni őket a szerkezetbe, és mindig a választólistából (Picklist) jelölni ki a megfelelőt, mert csak így biztosítható az egységes kezelésük (hogyan mindig pontosan ugyanabban a formában jelenjenek meg).

3. Source: *A felvett információk (definíció, kontextus) hitelességének igazolására szolgál.*

Az egész adatbázisnak és az egyes terminusoknak nem adunk meg forrást. A forrásmegjelölés viszont mindig kötelező a kontextus és a definíció esetében, ellenkező esetben ugyanis ezek hitelessége kétséges. A kontextus forrása mindig az adott nyelven anyanyelvű szakember írása legyen, ugyanez a kritérium érvényes akkor is, ha (kollektív mű, webhelyen közzétett és nem nevesített írás stb. esetén) nem ismerhetjük a szerzőt: eredeti anyanyelvi (nem fordított), szakmailag korrekt szöveg. Az internetes kontextusok esetében nem nevesített írásokat csak akkor használunk fel, ha egyértelműen szakmailag kompetens webhelyen jelennek meg. Pl. a Paksi Atomerőmű webhelye atomenergia-kérdésekben kompetens, a Wikipedia viszont (bár sok nagyon korrekt, szakszerű anyagot tartalmazhat) nem az. Ezért az utóbbi forrásként való felhasználását kerüljük. Ugyanez vonatkozik a definíció forrására is.

A forrást (rövidítve) vegyük fel az Attributummező (Source) választólistájába. Ezután a forráslistában (bibliográfiában: Reference - Definition) pontos bibliográfiai adatokat kell adni az egyes tételekhez.

„Papíralapú” példa:

Source: Olasz

Reference: Olasz

Definition: Olasz Gábor: Hangidőtartamok és időszerkezeti elemek a magyar beszédben

Akadémiai Kiadó, Budapest 2006

Internetes példa:

Source: Paks

Reference: Paks

Definition: Paksi Atomerőmű Zrt: Az atomerőművek típusai

<http://www.npp.hu/mukodes/tipusok/tipusok.htm> (2007.04.25)

4. Címszó (Indexmező): *A terminus (és csak a terminus) alapformájában.*

- kizárólag magát a terminust tartalmazza, alapformában; ne használjunk előtte felesleges névelőket;
- a kis- és nagybetűk használatának jelentése van, nagybetűt csak akkor használunk, ha az adott terminus helyesírása ezt megköveteli;
- a főneveket egyes, illetve többes számban használhatjuk, de mindig a terminus alapformájának megfelelően (csak akkor többes, ha ez az alaphasználat);
- a terminus alapformájában szerepel az igés szerkezeteknél is (magyar: alanyi ragozás, egyes szám 3. személy; angol: „to” nélküli főnévi igenév; francia stb.: főnévi igenév);

e) szinonimák esetén (pl. rövidítés vagy eltérő regiszter) minden alak, a fogalom minden nyelvi megfelelője külön címszó;

Pl. a következő címszavak nem igazán jók, illetve hibásak:

a sorhossz kiegyenlítetttsége;

Másodlagos joganyag;

benyújt, panaszt (→ panaszt benyújt);

Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) (a rövidítés külön címszó);

parafál (vmit) (a vmit helyett szófajmegjelölés külön mezőben:

Part of Speech→v/vtr, esetleg a Megjegyzés (Note) mezőben: ~ valamit;

tagjelölt államok;

emberi jog (→ emberi jogok)

5. Part of Speech: *A terminus központi elemének a szófaja.*

Főnév jelzővel → főnév;

ige tárggyal, határozóval → ige;

stb.

6. Gender:

A nyelvtani nemmel rendelkező nyelveknél nélkülözhetetlen.

7. Definition: *A terminus tömör és egyértelmű meghatározása.*

Ne keverjük össze a definíciót az ismertetéssel. A tulajdonképpeni fogalommeghatározáson kívüli információkat inkább a Megjegyzés (Note) mezőben kell felvenni.

Ha hiteles forrásból származik, azt meg kell adni.

Hiteles definíció hiányában (egy-két esetben) rövid saját meghatározás adható, de akkor is hivatkozni kell arra, hogy a definíció milyen alapon született:

Pl. ha Nagy Károly az adatbázis összeállítója:

Source: N.K.

Reference: N.K.

Definition: Nagy Károly (az adatbázis összeállítója) Lajos Tamás alapján (lásd. Lajos Tamás: Az áramlástan alapjai I. rész, Műegyetemi kiadó, Budapest 1993.)

8. Context: *A terminus jelentésével, használatával kapcsolatos kiegészítő információ.*

A kontextus fő célja, hogy mintát adjon az adott terminus anyanyelvi szakszövegben való korrekt alkalmazására. Csak hiteles forrásból származó kontextust vegyünk fel. Mindig anyanyelvi szöveg legyen, lehetőleg anyanyelvi szakírótól. A forrásnyelvi kontextus természetesen lehet (sőt, lehetőleg legyen) a terminus eredeti forrása, a fordítandó szöveg megfelelő része (mondata). Csak akkor keressünk máshol kontextust, ha az adott terminus a fordítandó anyagban felsorolásban, címben stb. szerepel, tehát a használatról nem ad megfelelő információt. Figyelem: a hibás, rossz, félrevezető kontextus rosszabb, mint a hiányzó.

9. Related Term / Style Label / Regional Label / Usage Label:

Csak akkor vegyük fel őket, ha tartalmaz információt hordoznak. Tehát a „recommended” (Usage Label) megjelölést csak akkor kell felvenni, ha szerepel a szócikkben egy másik nyelvi forma, amely pl. a „rejected” megjelölést kapja (ajánlott ↔ helytelen)

10. Note: *Bármilyen más, lényegesnek tartott információ.*